

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van een etagelinde met voormalige afspanning Sint-Sebastiaan in Olen

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Olen, enige afdeling, sectie E

Objectnummer: 4.01/13029/109.1

Dossiernummer: 4.001/13029/102.1

Omschrijving:

Etagelinde met voormalige afspanning Sint-Sebastiaan,
Sint-Sebastiaanstraat 1

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

05 DEC. 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 24 mei 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 24 mei 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 24 mei 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Olen

Het advies werd gevraagd op 24 mei 2018.

Gemeente Olen

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 14 juni 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies: Er wordt akte genomen van het gunstige advies.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier of het beschermingsbesluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 24 mei 2018.

De VCOE bracht op 5 juli 2018 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

De Commissie vraagt om de selectie van de vijf linden verder te verduidelijken en daarbij te duiden in hoeverre deze beschermingen een aanvulling betekenen ten opzichte van de reeds bestaande beschermingen van etagebomen.

De Commissie vraagt ook de erfgoedwaarden van de mee te beschermen (bouwkundige of houtige) elementen uitgebreider te motiveren of deze uit de bescherming te sluiten. De beheersvisie voor deze elementen dient hierop te worden afgestemd.

De Commissie vraagt in de beschrijvingen van de erfgoedwaarden de verwijzing naar de selectiecriteria verder uit te werken.

De Commissie vraagt een aantal elementen inzake de beheersdoelstellingen verder te verduidelijken (o.a. rond heraanplant na afsterven en rond de begrippen 'standplaats' en 'wetenschappelijk onderzoek').

Met betrekking tot de etagelinde in Olen vraagt de Commissie bijkomend de ruimtelijk-structurende erfgoedwaarde te onderzoeken, en te verduidelijken waarom geen volkskundige waarde werd toegekend.

Behandeling van het advies:

De criterianota Etagebomen in Vlaanderen, opgemaakt op 7 december 2017 (bijlage 5.4) wordt verder aangevuld. Meer bepaald wordt de selectie van de vijf linden onder hoofdstuk 5 omstandiger gemotiveerd. Er wordt geoordeeld dat deze selectie zeker een aanvulling vormt ten opzichte van de reeds bestaande beschermingen van etagebomen.

Binnen de afbakening van de bescherming wordt de voormalige afspanning meegenomen. Dit werd in het dossier reeds uitgebreid gemotiveerd. De beheersvisie voor deze elementen was reeds afgestemd op de erfgoedwaarden. Een foto van de achtergevel wordt toegevoegd aan de fotoregistratie zoals gevraagd.

In de beschrijving van de erfgoedwaarden wordt de verwijzing naar de selectiecriteria in de mate van het mogelijke verder uitgewerkt. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat er in deze materie steeds hypothesen blijven bestaan, waardoor verschillende uitspraken in voorwaardelijke zin worden geformuleerd. Zowel met betrekking tot de functie als het traditionele beheer van de etagebomen bestaan doorgaans geen bronnen die hierover absolute zekerheid kunnen verschaffen. Voor etagebomen die zich in dorpscentra bevinden, is doorgaans meer en betrouwbaardere informatie beschikbaar.

Met betrekking tot de standplaats (ingeburgerde term voor groeiplaats, cf. Technisch Vademecum Bomen ANB, 2008) kan verduidelijkt worden dat dit de plaats is die alle boven- en ondergrondse fysische, chemische en biologische factoren omvat die de levensomstandigheden en ontwikkelingsmogelijkheden van de betrokken boom bepalen. Hierbij kan gedacht worden aan bodemsoort, bodemstructuur, waterhuishouding, mineralenrijkdom, doorwortelbare ruimte, blootstelling aan licht, enzovoort. Onder wetenschappelijk onderzoek omtrent bomen wordt elke monitoring van de evolutie die dit levend erfgoed doormaakt, zoals vitaliteit of groeikracht en conditie, houtaanwas na ingrepen, kroonontwikkeling, vruchtzetting, reactie op verstoring, enzovoort bedoeld.

Aan de etagelinde bij de voormalige afspanning Sint-Sebastiaan kan inderdaad een ruimtelijk-structurende erfgoedwaarde worden toegekend op basis van de standplaats op het erf van een herberg en bij een historisch kruispunt van wegen.

Ook een volkskundige waarde kan worden toegekend op basis van de aanplant als ontmoetingsplaats bij een herberg aan een kruispunt, en van het gebruik van een afbeelding van de etagelinde als embleem van de lokale heemkring De Linde. Deze waarden worden aanvullend gemotiveerd.

Wat artikel 5 4° betreft 'het aanplanten, vellen, rooien of ontstronken van andere bomen en struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm tot gevolg kan

hebben' is het wijzigen van de groeiplaats van bomen binnen de beschermingsperimeter tevens een wijziging van de groeiplaats van de etagelinde. De groeivorm kan impact hebben op de etagelinde: lichtconcurrentie, zonnebrand,....

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit worden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

Pagina 8: 2.1 Evaluatie van de erfgoedwaarden

toevoeging onder wetenschappelijke waarde:

Monitoring van deze boom kan de levensverwachting van dit herkenbaar exemplaar vergroten.

Toevoeging onder technische waarde:

De etageboom is een zeldzaam voorbeeld van een dergelijk type boom op een erf en bij een kruispunt van verschillende wegen. Het landschapselement heeft een uitgesproken technische waarde omwille van een bijzondere snoeitechniek waarbij alle gesteltakken in meerdere horizontale vlakken werden geleid.

Toevoeging ruimtelijk-structurerende waarde:

De etageboom, aangeplant voor de voormalige afspanning, bezit een ruimtelijk-structurerende waarde. De boomkruin is beeldbepalend op het erf van de voormalige afspanning. Ook de ligging van de afspanning en de etageboom aan een historisch kruispunt van verschillende wegen draagt bij tot de ruimtelijk-structurerende waarde.

Toevoeging volkskundige waarde:

De etageboom is aangeplant als ontmoetingsplaats bij een herberg aan een kruispunt, een plaats waar dorpingen en reizigers traditioneel samenkwamen om te vieren, te feesten, te dansen maar ook om te verpozen, te praten en beschutting te vinden voor de zon. Een afbeelding van de etagelinde wordt gebruikt als embleem van de lokale heemkring De Linde. Om deze redenen heeft de etageboom een volkskundige waarde.

Ministerieel besluit:

Overweging erfgoedwaarden: zie hierboven.

Art. 3.

Toevoeging 2° monitoring:

Met betrekking tot de standplaats kan verduidelijkt worden dat dit de plaats is die alle boven- en ondergrondse fysische, chemische en biologische factoren omvat die de levensomstandigheden en ontwikkelingsmogelijkheden van de betrokken boom bepalen. Hierbij kan gedacht worden aan bodemsoort, bodemstructuur, waterhuishouding, mineralenrijkdom, doorwortelbare ruimte, blootstelling aan licht, enzovoort.

Toevoeging 8° heraanplanten na afsterven:

Plantmateriaal (stekken of enten) wordt in voorkomend geval vooraf en op professionele wijze geselecteerd van de bestaande, nog relatief gezonde boom.

Toevoeging 9° wetenschappelijk onderzoek ondersteunen:

monitoring van de evolutie die dit levend erfgoed doormaakt, zoals vitaliteit of groeikracht en conditie, houtaanwas na ingrepen, kroonontwikkeling, vruchtzetting, reactie op verstoring, enzovoort;

Toevoeging bijlage 2, fotoregistratie:

Foto 8: Voormalige afspanning Sint-Sebastiaan, zuid- en achtergevel (21/04/2017)

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

Pagina 8: 2.1 Evaluatie van de erfgoedwaarden

toevoeging onder wetenschappelijke waarde:

Monitoring van deze boom kan de levensverwachting van dit herkenbaar exemplaar vergroten.

Toevoeging onder technische waarde:

De etageboom is een zeldzaam voorbeeld van een dergelijk type boom op een erf en bij een kruispunt van verschillende wegen. Het landschapselement heeft een uitgesproken technische waarde omwille van een bijzondere snoeitechniek waarbij alle gesteltakken in meerdere horizontale vlakken werden geleid.

Toevoeging ruimtelijk-structurende waarde:

De etageboom, aangeplant voor de voormalige afspanning, bezit een ruimtelijk-structurende waarde. De boomkruin is beeldbepalend op het erf van de voormalige afspanning. Ook de ligging van de afspanning en de etageboom aan een historisch kruispunt van verschillende wegen draagt bij tot de ruimtelijk-structurende waarde.

Toevoeging volkskundige waarde:

De etageboom is aangeplant als ontmoetingsplaats bij een herberg aan een kruispunt, een plaats waar dorpingen en reizigers traditioneel samenkwamen om te vieren, te feesten, te dansen maar ook om te verpozen, te praten en beschutting te vinden voor de zon. Een afbeelding van de etagelinde wordt gebruikt als embleem van de lokale heemkring De Linde. Om deze redenen heeft de etageboom een volkskundige waarde.

Ministerieel besluit:

Overweging erfgoedwaarden: zie hierboven.

Art. 3.

Toevoeging 2° monitoring:

Met betrekking tot de standplaats kan verduidelijkt worden dat dit de plaats is die alle boven- en ondergrondse fysische, chemische en biologische factoren omvat die de levensomstandigheden en ontwikkelingsmogelijkheden van de betrokken boom bepalen. Hierbij kan gedacht worden aan bodemsoort, bodemstructuur, waterhuishouding, mineralenrijkdom, doorwortelbare ruimte, blootstelling aan licht, enzovoort.

Toevoeging 8° heraanplanten na afsterven:

Plantmateriaal (stekken of enten) wordt in voorkomend geval vooraf en op professionele wijze geselecteerd van de bestaande, nog relatief gezonde boom.

Toevoeging 9° wetenschappelijk onderzoek ondersteunen:
monitoring van de evolutie die dit levend erfgoed doormaakt, zoals vitaliteit of groeikracht en
conditie, houtaanwas na ingrepen, kroonontwikkeling, vruchtzetting, reactie op verstoring,
enzovoort;

Toevoeging bijlage 2; fotoregistratie:

Foto 8: Voormalige afspanning Sint-Sebastiaan, zuid- en achtergevel (21/04/2017)